

Descartovo pojetí prvních principů

Posudek na diplomovou práci RNDr. Bc. Pavla Křížka

Cílem diplomové práce P. Křížka bylo vyložit a zhodnotit různé interpretace prvního principu Descartovy filosofie *Cogito ergo sum*. Práce je zpracována po formální stránce pečlivě a za použití naší i zahraniční literatury. Poněkud rušivě nicméně působí určité nedodělky a opomenutí různého druhu. Autor např. pozapomněl odstranit své soukromé poznámky a neseřadil podle abecedy použitou literaturu.

Po věcné stránce je práce rozdělena do třech myšlenkových oddílů. V prvním se vysvětlují základní pojmy a myšlenky, které jsou nutné k pochopení diskuse o povaze *Cogito*. Tuto část považuji za nadměrně obsáhlou. Je v ní obsažena řada sice zajímavých postřehů, nicméně jejich souvislost s následujícími částmi výkladu je mnohdy málo patrná anebo snad vůbec neexistuje. Autor zde hovoří o problému *mathesis universalis*, o logice, o intuicionismu, pokouší se porovnat scholastickou metodologii s Descartovou. Za určitých okolností by tyto úvahy mohly vytvořit zajímavý myšlenkový celek, který by bylo možno předložit jako samostatnou diplomovou práci. S vlastním námětem práce jsou však konzistentní jen, když přivřeme obě oči.

Druhá část by měla, podle mého názoru, být jakousi myšlenkovou osou celého výkladu. Pojednává se v ní totiž o různých interpretacích Descartova prvního principu. Mám za to, že se zde v podstatě podařilo splnit základní úkol celé práce. Autor totiž předložil nejvýznamnější interpretace a mnohdy je i dokázal výstižným způsobem okomentovat. Poněkud rozporuplně však působí to, že Dr. Křížek věnoval tomuto ústřednímu oddílu v podstatě stejné úsilí jako oddílu úvodnímu (oba díly mají přibližně stejný počet stran). Rovněž se mi nelíbí obsáhlé citáty, které nejsou patřičně komentovány. Tento neduh zvláště patrně vychází najevo v kapitole 2.1, kde se hovoří o předznamenání diskuse o *Cogito* v německé idealistické filosofii. Autor sice uvedl zajímavé citáty, které dokládají zájem klíčových představitelů idealismu o naši problematiku, nicméně bez jakéhokoli vysvětlení či komentáře.

Závěrečná část vyvolává, mám za to, největší pochybnosti. Autor sice nejprve správně shrne hlavní myšlenky jednotlivých interpretací, nicméně v dalším výkladu snad až příliš povolí uzdu své fantazii a poruší přitom snad všechna pravidla, jimiž by se měl řídit. Po souhrnu jednotlivých interpretací totiž zcela překvapivě přikročí k výkladu Descartově charakteru. Má zde rozhodně pravdu v tom, že zakladatel novověké filosofie byl komplikovanou osobností a že některé jeho projevy mohou být nesympatické. Dávají však tyto skutečnosti právo, aby dnešní člověk morálně hodnotil génia, který žil před 4 stoletími? Navíc mi opravdu není jasné, jak by mohl Descartův morální profil souviset s různými interpretacemi jeho *Cogito*. Rozpaky vyvolává i závěrečný paragraf. V něm se totiž, alespoň podle názvu, dostaneme (opět zcela nečekaně) od Descartova morálního profilu ke vztahu mezi *cogito* a *res extensa*. Název ale odpovídá obsahu jen částečně. V paragrafu jde především o to, zda je myšlenkový přechod od pochybností k *ego* oprávněný. Tento problém je jistě zajímavý, nicméně z hlediska tématu předkládané práce dílčí. Umístíme-li jej proto na úplný závěr, působí práce jako nedokončená.

I přes uvedené výhrady hodnotím práci kladně. Vyzdvihnout bych chtěl především autorovu práci s cizojazyčnou literaturou a dále jeho snahu proniknout k řadě problémům spojovaných s Descartovou filosofií. Bohužel právě tato

chvályhodná snaha se však, alespoň podle mého soudu, stala příčinou výše uvedených nedostatků. Práci doporučuji k obhajobě.

Mgr. Ing. Prokop Sousedík Ph.D.